

نظام آموزشی ژاپن

ساختار آموزشی

سیستم اساسی آموزش بر پایه ترکیبی از نظام‌های آموزشی انگلستان، فرانسه و آمریکا قالب ریزی شده و شاید مدل آموزش آمریکا بیشترین تأثیر را داشته است. نظام آموزشی ژاپن به طور کلی از مقاطع آموزشی مختلف به شرح ذیل متشکل میگردد:

• مراکز پیش دبستانی

• مدارس ابتدایی (شوگاگو)

• مدارس مقدماتی متوسطه (چوگاگو)

• مدارس تکمیلی متوسطه (کوگو؛ کوتایگاگو)

• مراکز دانشگاهی

الگوی اصلی نظام مدرسه در ژاپن سیستمی یکپارچه می باشد. این سیستم بعد از سال 1947، و با اصلاح سیستم دو گانه قبلی بنا نهاده شد. مدارس عالی فنی در سال ۱۹۶۲ بعنوان مؤسسه ای اضافی بر مؤسسات سیستم یکپارچه و با هدف تربیت متخصصان مهندسی درجه میانی ایجاد شدند، اما تعداد این مدارس هنوز به نسبت پایین است.

6 سال مدرسه ابتدایی و ۳ سال مقطع مقدماتی متوسطه اجباری است. درصد حضور در مدرسه در هر دو سطح ۹۹٫۸ درصد می باشد. حدود ۹۶٫۸ درصد از کسانی که دوره مقدماتی متوسطه را به اتمام رسانده اند، پس از گذراندن امتحان ورودی به مقطع تکمیلی متوسطه راه می یابند که خود به سه نوع تقسیم می شوند:

مدارس آموزش عمومی

مدارس حرفه ای که دانش کاربردی و تکنیکهای صنعت، کشاورزی، بازرگانی و غیره را آموزش میدهند.

مدارس مکاتبه ای ترکیبی

بسیاری از مراکز تکمیلی متوسطه هم دروس عمومی و هم دروس حرفه ای ارائه میدهند.

دوره حضور در مراکز تکمیلی متوسطه برای دانش آموزان تمام وقت ۳ سال و برای دانش آموزان پاره وقت سه سال یا بیشتر می باشد. دانش آموان پاره وقت ۷۰ درصد کل تعداد دانش آموزان مراکز تکمیلی متوسطه را تشکیل میدهند. بعلاوه، دروس مکاتبه ای در سطح دبیرستان در دسترس می باشند. تحت این سیستم، یک دانش آموز کتابهای داده شده را مطالعه می کند و در فواصل معین مقالات تخصصی ای در مورد موضوعات داده شده ارائه میدهد، و برای دوره ای معین آموزش می بیند و اگر در امتحانات قبول شود، به او دیپلم متوسطه اعطا می شود. مدارس عالی عموماً براساس دوره های دوساله عمل می کنند. کالجهایی وجود دارند که دوره های سه ساله ارائه می دهند، اما تعدادشان کم است. یکی از دیزگیهای این کالجهای این است که تعداد زیادی از آنها مختص زنان می باشند. تعداد کل مدارس عالی در اول ماه می ۱۹۹۷، ۵۹۵ مدرسه بوده است. از کل ثبت نام، ۹۰/۲ درصد را دختران تشکیل میدهند. دوّمین ویژگی این مدارس این است که تعداد قابل توجهی از آنها مؤسساتی خصوصی هستند. مدارس عالی خصوصی ۸۴/۷ درصد کل مدارس عالی را تشکیل میدهند سوّمین ویژگی، روند اخیر مستقر سازی مدارس عالی در شهرستانهای کوچک، متوسط و مناطق روستایی می باشد. کالجهای یا دانشگاهها مطابق با دوره های چهار ساله عمل می کنند. دانشجویان در طول این چهار سال، دوره آموزش عمومی (شامل سه بخش ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی و علوم طبیعی)،

زبان خارجی، دوره های بهداشت و بدنسازی، و دوره های تخصصی را می گذرانند. اما دانشجویان پزشکی باید دوره های ۴ ساله علوم پزشکی را بگذرانند و دو سال هم بیشتر از دانشجویان رشته های دیگر صرف تحصیل کنند. برخی از دانشگاه ها دوره های پنج ساله شبانه ای برای جوانانی فراهم می آورند که در طول روز کار می کنند. در سال ۱۹۹۷، ۵ درصد کل دانشجویان دانشگاه دوره های شبانه را می گذرانند. علاوه بر آن، چند دانشگاه هم دوره های مکاتبه ای ارائه میدهند. تفاوت های گسترده ای میان یک مؤسسه آموزش عالی و مؤسسه دیگر براساس نوع مؤسسه سنت و تاریخ و بسیاری عوامل دیگر وجود دارد. تفاوت های عظیمی هم می تواند در تسهیلات و کیفیت آموزش مشاهده شود. به این علت، کالجها و دانشگاه ها براساس اعتبارشان درجه بندی می شوند. در نتیجه، نرخ تقاضای ورود به مؤسسات بسیار معتبر بسیار بالاست.

دانشگاه های کارشناسی ارشد، دوره ای دوساله برای مدرک فوق لیسانس و دوره سه ساله جهت مدرک دکترای بعد از دوره کارشناسی ارشد ارائه میدهند. دانشجویان فوق لیسانس مدرک فوق لیسانس یا دکترا را بعد از گذراندن امتحان دریافت میدارند. با این حال در مورد دانشجویان پزشکی، از آنجا که باید دوره ۶ ساله کارشناسی را بگذرانند، فقط دوره دکتری در سطح فوق لیسانس ارائه میشود.

نگاهی گذرا

در طول دوره طولانی مدت فتودالی پیش از دوران اصلاحات میجی در سال ۱۸۶۸، تشکیلات آموزش مختلفی جهت ارائه خدمت به نیازهای طبقات مختلف اجتماعی توسعه یافتند. لردهای ایالتی، مدارس ویژه ای برای کودکان طبقه رزمنده، و مدارس برای اعضای ثروتمندتر طبقه کشاورز و بازرگان راه اندازی کردند که توسط جامعه روستایی اداره می شدند. نوع دیگری از مدارس خصوصی تراکویا بود که خواندن و نوشتن و ریاضیات را به کودکان مردم عامی

آموزش می‌دادند و اغلب در مناطق شهری قرار داشتند. یک سیستم مدرن و ملی آموزشی در سال ۱۸۷۲ در ژاپن مطرح شد. در این زمان بود که دولت مدارس ابتدایی و راهنمایی را در سراسر کشور راه اندازی کرد. در سال ۱۸۸۶، هر کودکی باید ۳ یا ۴ سال در مدرسه ابتدایی حضور می‌یافت. در سال ۱۹۹۰ آموزش اجباری رایگان شد، و در سال ۱۹۰۸، دوره آن تا ۶ سال توسعه یافت. بعد از جنگ جهانی دوم، این دوره مجدداً توسعه یافت و به ۹ سال فعلی رسید، که دوران ابتدایی و راهنمایی را شامل می‌شد. ساختار اصلی و اصول نظام آموزش فعلی در ۲ قانون مصوبه ۱۹۴۷ طرح ریزی شدند که قانون اساسی آموزش و قانون آموزش مدرسه‌ای می‌باشند. یک اصل پایه‌ای که در قانون اساسی تشریح شده، تساوی فرصت آموزش برای همه می‌باشد. این قانون تبعیض بر اساس نژاد، طبقه، جنسیت، موقعیت اجتماعی، شرایط اقتصادی یا سوابق خانوادگی را ممنوع می‌کند. هدف اصلی نظام آموزش، خلق شهروندانی متکی به خود از ملتی دموکرات و صلح طلب می‌باشد که به حقوق بشر احترام بگذارند و به حقیقت و صلح عشق بورزند. این قانون بر اهمیت آگاهی سیاسی و بردباری ندهی در رشد شهروندانی سالم تأکید می‌ورزد، اما بالاخص هر گونه رابطه‌ای را میان احزاب سیاسی یا مذهبی و آموزش ممنوع می‌کند. مطالعات اجتماعی شامل عنصر مرکزی برنامه آموزش مدارس دولتی منطبق با قانون اساسی آموزش می‌باشد، که از دولت و مسئولان محلی نیز درخواست می‌کند مؤسساتی چون کتابخانه، موزه و تالار شهرداری را تأسیس کنند. در حال حاضر نظام آموزشی ژاپن به ۵ مرحله به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

• مقطع پیش دبستانی (یک تا سه سال)

• مقطع ابتدایی (شش سال)

• مقطع مقدماتی متوسطه (سه سال)

مقطع تکمیلی متوسطه (سه سال)

مقطع مقدماتی آموزش عالی (معمولاً ۴ سال)

مدارس عالی نیز وجود دارند که دوره تحصیلی ۲ یا ۳ ساله ارائه میدهند. بعلاوه بسیاری از دانشگاه‌های دوره های فوق لیسانس، تحصیلات پیشرفته را فراهم می‌آورند. آموزش برای کودکان ۶ تا ۱۵ سال اجباری و رایگان است. با این حال، اکثریت عظیمی از فارغ التحصیلان، مدارس راهنمایی مصمم به ادامه تحصیل هستند، و در واقع در حال حاضر، دبیرستان بخش مهمی از آموزش می‌باشد. در سال ۱۹۹۵، ۹۷٪ از کل دانش‌آموزان وارد دبیرستان شدند، که این میزان مشابه میزان ورودی‌های به دبیرستان ایالات متحده می‌باشد، و ۴۵ درصد از دانش‌آموزان دبیرستان تا سطح دانشگاه ادامه تحصیل دادند. این درصد پایین تر از درصد دانش‌آموزان آمریکایی می‌باشد، در آمریکا تقریباً نیمی از دانش‌آموزان وارد دانشگاه می‌شوند، اما درصد مربوط به ژاپن بالاتر از درصد مربوطه به کشورهای اروپای غربی می‌باشد. علاوه بر مدارس عالی و دانشگاه‌ها، تعدادی از دانش‌آموزان وارد مدارس حرفه‌ای می‌شوند. به علاوه، در سال ۱۹۸۵، دانشگاه هوایی افتتاح شد تا فرصتی برای ادامه تحصیل بزرگسالان از طریق گرفتن فرستنده‌ای که خطابه‌ها را در رادیو و تلویزیون پخش میکند، فراهم آورد. علاوه بر تسهیلات آموزشی در دسترس عامه، در تمام مراحل این نظام، مدارس خصوصی هم وجود دارند. این مدارس نقش مهم و ویژه‌ای در آموزش پیش دبستانی و دانشگاه ایفا می‌کنند، که هر دو فراتر از محدوده نظام اجباری می‌باشند. از ماه می سال ۱۹۹۴، ۸۰ درصد کودکان کودکستانی و ۷۳ درصد دانش‌آموزان دانشگاهی در مؤسسات خصوصی ثبت نام کردند و ۳۰ درصد دانش‌آموزان دبیرستانی در مدارس خصوصی حضور یافتند. تعداد دانش‌آموزان ژاپنی که در خارج از کشور تحصیل می‌کنند، رو به افزایش است. در سال

۱۹۹۴، ۵۴۰۰۰ / ۱۵۱ دانش آموز در کشورهای خارجی درس می خواندند. در سال ۱۹۹۴، ۵۴۰۰۰ دانش آموز خارجی در ژاپن بودند که حدود نود درصد آنها از آسیا بودند.

آموزش پیش دانشگاهی

آموزش پایه

سن آغاز دوره : ۶ سال

سن اتمام دوره : ۱۵ سال

آموزش ابتدایی

مدت زمان دوره : ۶ سال

بین سنین ۶ تا ۱۲ سال

گواهینامه اعطایی: گواهینامه پایان دوره ابتدایی

آموزش مقدماتی متوسطه

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس راهنمایی

مدت زمان دوره : ۳ سال

بین سنین ۱۲ تا ۱۵ سال

گواهینامه اعطایی (Chugakko Sotsugyo Shameisho) : گواهینامه پایان دوره

(سیکل)

آموزش تکمیلی متوسطه

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس متوسطه مکاتبه ای

مدت زمان دوره: ۴ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۹ سال

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس متوسطه پاره وقت

مدت زمان دوره: ۴ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۹ سال

گواهینامه اعطایی (Kotogakko Sotsugyo Shomeish): گواهینامه دیپلم
(متوسطه)

نوع مدارس ارائه کننده: دبیرستانها

مدت زمان دوره: ۳ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۸ سال

گواهینامه اعطایی (Sotsugyo Shomeisho Kotogakko): مدرک پایان دبیرستان)

چالشهای اساسی

سیستم آموزش ژاپن رو به تغییر است ، اما با این وجود و علیرغم اینکه مردم هم به این عامل اذعان دارند، گرایش براینست که بجای تمرکز بر برخی از تأثیرات این تغییرات ، بر جنبه های

ساختار این سیستم آموزشی تأکید شود (بعنوان مثال سیستم ۳-۳-۶ و تغییرات در سرمایه گذاری در آموزش عالی)

البته بخشی از دلایل این موضوع بر این است که بعلاوه دار بودن این اصطلاحات ، همیشه امکان درک اینکه چه تغییراتی روی داده است ، و اینکه این تغییرات کوتاه مدت هستند یا دراز مدت وجود ندارد . روند اصلاحات جاری ریشه عمیقی در اصلاحات دهه ۸۰ دارد .

نقطه آغازی مفید و مطمئناً عامه پسند است که آنرا با ایدئولوژیهای کنفوسیوس مربوط می سازیم . این کاریست که اغلب سیاست مردان ژاپن ، بویژه سیاستمداران محافظه کاری چون ناکازون انجام می دهند . خطر چنین روش اینست که تأثیر نوعی از مذهب یا ویژگی اخلاقی موجود را ارائه دهد ، در حالیکه بسیاری از مردم ژاپن ایدئولوژیهای از این قبیل را بعنوان معیار به ارث ببرند . ژاپن در قرن نوزدهم ، پروسه امتحانات خود را براساس مدل Prussion ارائه داد .

در سیستم جدید اصول شایسته سالاری ، جایگزین تولد در خانواده اشرافی و یا حقوق سرپرستی بعنوان استحقاق بروکراسی و در نتیجه موقعیت اجتماعی گردید . قابل توجه ترین و کاربردی ترین مثال تعداد عظیم سیاستمداران و بروکراتهای پیشرو با سوابق تحصیلی در دانشگاه توکیو می باشد ، با وجود این فارغ التحصیلان که در رأس سلسله مراتب آموزش ژاپن قرار دارند ، شاید بتوان این نتیجه را گرفت که این سیستم شایسته سالار است . چنین سیستمی دانشجویان را بیشتر قادر به دنبال کردن علائق خود و ایجاد تغییرات در نظام امتحانات و نیز در جامعه یعنی جایی که روابط قدیم مدرسه دیگر برای ارزیابی استعداد بالقوه کارکنان حیاتی نیست ، رهنمون می سازد . یکی از اهداف اصلی نظام آموزشی ژاپن که در سراسر دوران پس از جنگ ثابت مانده است و منبواکاگوشو مکرراً بر آن تأکید کرده است ، ایجاد سیستمی تساوی طلب بوده است که بلافاصله پس از روند اصلاحات ناکازون آغاز شده است . عدم تبعیض به واسطه امکان دسترسی همگانی به کلیه سطوح آموزشی در سراسر چهل وهفت Prefecture ژاپن ،

حضور گسترده کودکان ژاپنی در مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه، استفاده از استاندارد تحصیلی و استفاده از کتابهای تأکید شده قابل تایید است. اینکه نظام تساوی طلب است، شاید نشان دهد که ممکن است شاینده سالار نباشد. با این حال این سیستم به آن حدی که اغلب به آن باور رهبری می شویم، تساوی طلب نیست، و کلمه کلیدی در نتیجه گیری آمانو، فرصت می باشد چون با وجودی که هر دانش آموزی قادر است به امکانات آموزشی تقریباً یکسانی در کلیه مناطق کشور دسترسی داشته باشد، اما هنوز در کیفیت آموزش تفاوت‌هایی مشهود می‌باشد.

مسئله دیگر اینکه آیا سیستم ورودی عادلانه است یا نه (یعنی دانش آموز براساس توصیه پذیرفته می شود، یا با گذراندن امتحان ورودی)

بدون بررسی این شرایط شخص نمیتوان در مورد شاینده سالار بودن یک سیستم تصمیم گیری نمود. با وجود اینکه شاید دانش آموزان مدارس آموزشی یکسان می بینند (و با وجود اینکه امکان دارد تجربیات آنها به علت تفاوت‌هایی در کارکرد و منابع آموزش مختلف متفاوت باشد)، اما از اهمیت بخش دیگر سیستم، یعنی جوکو (مدارس خصوصی آمادگی امتحانات) نمیتوان غافل شد جوکوشاید بد نام ترین سیستم آموزش ژاپن باشند. آنها معمولاً بعنوان مدارس صرفاً درگیر در آماده سازی دانش آموزان جهت امتحانات توصیف میشوند، اما در واقع انواع مختلف بسیاری از جوکوها وجود ندارند، به علاوه تعداد محدود جوکوی موجود نیز هر یک نقشهای متفاوتی ایفا می کنند. علت بد نام شدن این مدارس در این است که همچون سلاحهای تاکتیکی در نژاد سلاحهای گسترش دهنده آموزش می باشند. به این علت است که دانش آموزان جهت کسب امتیاز نسبت به دانش آموزان دیگر در این مدارس حضور می یابند. اهمیت این مدارس چنان تعیین کننده است که برخیها شروع کرده اند به پرسیدن این سوال که آیا امکان دارد جوکوها علت عملکرد بالای دانش آموزان در مسابقات بین المللی باشند. علاوه

براین ، با وجودیکه برخی از جوکوها تکنیکهای آموزش ابتدای را توسعه داده اند ، رینکیوشین (شورای ویژه نخست وزیر ناکازون) حتی میخواست جوکوبخش شناخته شده سیستم آموزش شده و جایگزین مدارس عادی گردد. اگر جوکوها به این درجه از اهمیت برسند ، شخص به هنگام قضاوت در مورد کیفیت و نقش سیستم آموزش ژاپن ، نقطه کلیدی ای که باید به خاطر سپرد ، اینست که دسترسی به جوکو چیزی نیست که بتوان برای همه تضمین کرد. بعکس مدارس درجه یک ، که ورود به آنها دست کم تا حدی ، براساس نتایج امتحان یا عملکرد در مرحله پایین تر سیستم آموزش صورت می گیرد. ورود به جوکو را اساساً پول تعیین می کند. با وجودیکه هزینه های حضور در جوکو مهم شمرده نمی شود ، اما واقعیت اینست که به جای عملکرد آموزشی ، پول بخشی از مکانیزم انتخاب شده است . به صورت منطقی ، جوکو بعکس آموزش شاینده سالار اداره می شود .

همه کودکان ژاپنی در جوکو حضور نمی یابند اگر چه شاید تصور به گونه ای دیگر باشد .

با توجه به مراحل آموزشی ، تفاوتهایی میان آنها وجود دارد که شاید مهم تر از همه این باشد که اغلب تفاوتهای منطقه ای قابل توجهی وجود دارد .

در این نقطه است که به نظر می رسد این نظام شاینده سالار میشود - از این نظر که بهترین دانش آموزان به بهترین مدارس می روند ، و دانش آموزان ضعیفتر به مدارس معمولی تر می روند یا مجبورند به طور کامل از سیستم بیرون بروند . دسته بندی دانش آموزان در این سطح این باور را القا می کند که دغدغه خاطر سیستم رسمی آموزشی در مورد تساوی در مفهوم گزینش دانش آموزان براساس تفاوتهای آنان در استعدادهای ذاتی یا موفقیتهای آنان در جوکو می باشد . نظریه قبلی نیاز به توجه بیشتری دارد . این عقیده که دانش آموزان ممکن است در قابلیتهای ذاتی تفاوت داشته باشند از نظر سنتی عقیده ای عامه پسند نبوده است . گرچه ممکن است توافقاتی وجود داشته باشد که تفاوتهایی در استعدادهای ذاتی وجود دارد ، اما سیستم در

درون خود و شیوه هایی که دانش آموزان به آن نحوه آموزش داده می شوند طوری برنامه ریزی شده که این مسئله را در نظر بگیرد. این شاید عامل دیگری باشد، چون جوکو تلاش می کند تا اذهان تیز هوش را به فعالیت بیشتری وادارد. در واقع، در ژاپن، ظاهراً تصور بر این است که تمام کودکان استعداد بالقوه مساوی دارند و تفاوت در موفقیتها از تفاوت در «تلاش، پشتکار، و خود نظمی ناشی میشود، نه از تواناییهای فردی»»

این نظریه ظاهراً اینگونه است که با وجودی که هدف سیستم آموزش تساوی طلبی است اما بعلت تفاوتهای موجود در تلاش، پشتکار و خود نظمی اختلافاتی وجود دارد و این مطمئناً بیش از هر چیز دیگر بیانگر شاینده سالار است. از آنجا که اصلاحات آموزشی آغاز شده توسط ناکازون در اواسط دهه ۸۰ آغاز شد، حرکت روز افزونی به سمت ارائه آموزش به نخبگان و دور شدن از آموزش تساوی طلب سنتی وجود داشته است. رینگوشین هرگز به وضوح خواستار آموزش نخبگان نبوده است، اما با این وجود پیش بینی هایی که به فرد توجه بیشتری نشان می دهند، ظاهراً حرکتهایی در این جهت بوده اند. نتیجه اینکه شاینده سالار بودن سیستم آموزشی ژاپن مورد شک و تردید قرار می گیرد ظاهراً از بسیاری جهات اینگونه نیست. اما برای اکثریت دانش آموزان ژاپنی و خانواده ها شاید شاینده سالارتر از آن باشد که اغلب تصور میشود انسان فقط می تواند امیدوار باشد که با ادامه تغییرات داده شده در سیستم و تغییر خواسته های جامعه ژاپن در آینده وضع بهتری میان سیستم آموزش و جامعه برقرار شود، به طوریکه افراطیها و آنهایی که درحاشیه هستند دیگر آسیب نبینند.

توسعه آموزشی

مبنای سیستم آموزش پایه ژاپن پس از جنگ دوم جهانی پایه گذاری شد. در اواخر دهه 40، اصلاحات آموزش از طریق قانون به فرمول درآمد. در سال ۱۹۴۷، قوانین اولیه آموزش

وقانون آموزش مدرسه ای به تصویب رسید. به موجب این قوانین، یک سیستم رسمی آموزشی (سیستم باصطلاح ۴-۳-۳-۶) براساس اصول فرصت‌های مساوی آموزش بنانهاده شد.

حتی پیش از دهه ۵۰، جامعه ژاپن از نرخ بالای باسوادی برخوردار بود و درصد بالایی از کودکان در مدارس ابتدایی و متوسطه، بین سطوحی که آموزش پایه در ژاپن را تشکیل می‌دهد، ثبت نام می‌کردند. ژاپن پس از جنگ شاهد رشد کمی آموزش تکمیلی متوسطه بوده است. مدارس تکمیلی متوسطه در سال ۱۹۴۸ در قالب دوره‌های پاره دقت و تمام وقت شروع به کار کردند.

در این اثنا، میزان فارغ التحصیلان آموزش پایه در طول یک چهارم قرن از ۴۲ درصد به ۹۰ درصد افزایش یافت. سیستم جدید آموزش دانشگاهی نیز در سال ۱۹۴۹ آغاز به کار کرد و سال ۱۹۵۰ شاهد آغاز سیستم موقت مدارس عالی بود.

میزان فارغ التحصیلان متوسطه که به آموزش عالی راه می‌یافتند و فقط ۱۰ درصد را در دهه ۵۰ تشکیل می‌داد، در سال ۱۹۹۸ تا تقریباً ۵۰ درصد افزایش یافت.

برنامه آموزش ملی

وزارت آموزش ژاپن (منبوشو) نقش محوری در توسعه و نگهداری استانداردهای آموزشی ملی در ژاپن بازی می‌کند. این وزارتخانه دستورالعمل‌های برنامه‌های آموزشی ملی متشکل از استانداردهای آموزشی را توسعه می‌دهد. این وزارتخانه علاوه بر رهنمون‌های برنامه آموزشی، توسط تأیید کتب درس، استانداردهای علمی را به اجرا درمی‌آورد، امتحانات ورودی ملی و منطقه‌ای را بررسی می‌کند، و ترتیب معلمان را تنظیم و کنترل می‌نماید.

استانداردهای آموزشی در ژاپن بر اساس رهنمون‌های برنامه آموزشی منبوشومی باشد. منبوشو تقریباً هر ۱۰ سال یکبار رهنمون‌های برنامه آموزشی ملی را توسعه بخشیده و مورد تجدید نظر قرار می‌دهد. این برنامه از پایان جنگ جهانی دوم، زمانی که اولین دوره آموزشی، بر اساس

مدل آمریکایی، ارائه شد به این گونه بوده است. این تجدید نظرهای ۱۰ سال به منبوشو اجازه داده تا پاسخگوی تغییرات الویت‌های ملی در آموزش باشد. تجدید نظر در مورد برنامه آموزش منبوشو توسط گروه‌های بازدید کننده تحت رهبری منبوشو توسعه می‌یابد که شاول تعامات رسمی منبوشو و مسئولان آموزشی شناخته شده توسط عموم می‌باشند. در مورد محتوای این نشست‌ها به شکل گسترده تبلیغات به راه اندخته می‌شود. بازنگری برنامه آموزشی در ابتدا بعنوان یک سری رهنمودهای آموزشی منتشر می‌شوند این رهنمون‌های آموزشی پیشنهادی عموماً شامل موارد زیر می‌باشد: مطالعه‌ای در مورد ارزیابی برنامه آموزشی قدیمی، شاخص از اهداف برنامه جدید آموزشی، پیشنهادی در مورد برنامه جدید آموزشی، و ارزیابی این پیشنهاد توسط گروه معلمان در حال خدمت برای دوره‌ای ۳ سال پس از نخستین انتشار این رهنمون‌های پیشنهادی، منبوشو آزمایشات برنامه جدید در مدارس انتخابی را قطعی کرده و این آزمون‌ها را اجرا می‌کند. این روش تدریجی فرصت کافی جهت ترویج اصلاحات در برنامه آموزشی فراهم می‌آورد و به مدارس زمان کافی می‌دهد تا این اصلاحات را به مورد اجرا بگذارند.

نخستین برنامه آموزشی پس از جنگ منبوشو در سال ۱۹۴۷ و پس از آنکه آمریکا نیروهای متفقین را با امضاء پیمان صلح ساتقرانسیکو به ژاپن بازگرداند به اجرا در آید. این برنامه بر تجربیات زندگی و دانش عملی تأکید داشت. دومین برنامه آموزشی ملی که در سال ۱۹۵۸ به اجرا در آید. این برنامه بر تجربیات زندگی و دانش عملی تأکید داشت. دومین برنامه آموزشی ملی که در سال ۱۹۵۸ به اجرا گذاشته شد، بر مهارت‌های اساس علمی بویژه در ریاضیات و ژاپنی تأکید داشت. منبوشو یا سومین برنامه آموزشی که در سال 1948 انتشار یافت، سیاست استاندارد های بالاتر عملی را ادامه داد. این برنامه هم چنین نشان دهنده تلاش منبوشو جهت مدرنیزه کردن سیستم آموزش ژاپن می‌باشد. بعنوان بخش از تلاش مدرنیزه کردن، منبوشو به دنبال ادغام مؤثرتر برنامه‌های آموزشی ابتدایی و راهنمایی و بهبود برنامه آموزش در تمام موضوعات درسی می‌باشد. پیشرفت آموزش در ریاضی و علوم بخش‌های جدایی ناپذیر تلاش

مدرنیزه کردن می‌باشند. اواخر دهه ۷۰ اتحادیه، معلمان ژاپنی و سایرین شروع کردند به ابراز توجه به آنچه که بازار داغ آموزش می‌خواندند (کیوایکو نو کانتسو کا) به عقیده این منتقدان، دانش‌آموزان ژاپنی بعلت تمرکز روز افزون بر امتحانات ورودی و ورود به کال‌های درجه یک به شکل فشرده و سخت مشغول درس خواندن هستند. در تلاش جهت آرام کردن بازار داغ آموزش و پاسخ به این منتقدان، منبوشو در بازنگری برنامه آموزشی اواخر دهه ۷۰، ۱۰٪ از کل ساعات کلاسی را کاهش داد.

اخیراً، برخی از سیاست‌گذاران این ایده را ارائه داده‌اند که بازنگری‌های برنامه آموزشی، در این عصر تغییرات سریع اجتماعی در ژاپن باید فراوانتر باشند. در پاسخ به این پیشنهادات، منبوشو و مشاوران آن در حال حاضر دوره بازنگری ۸ سال را در نظر دارند. رهنمون‌های جاری برنامه آموزشی (برنامه آموزش جدید منبوشو) بعنوان یک سری رهنمون‌های پیشنهادی در ۱۹۸۸ منتشر شد. اجرای آن مرحله‌ای بوده است، و رهنمون‌های آموزشی مدارس ابتدایی در سال ۱۹۹۲ به اجرا در آمده است. برنامه آموزش جدید شامل کاهش تأکید بر ریاضیات و علوم در کلاس‌های اولیه می‌باشد. از سال ۱۹۶۸، ریاضیات از حدود 19% به ۱۷٪ مجموع ساعات درس کلاس ششم کاهش یافته است. به همین میزان، علوم از حدود 13% به ۱۰٪ مجموع ساعات درس کاهش یافته است (محاسبات بر اساس اطلاعات ارائه شده در نیروها را ۱۹۹۲ می‌باشد).

اطلاعات در مورد بازنگری‌های رهنمون‌های آموزش منبوشو از طریق انتشارات منبوشو به مدارس میرسد و یک سری کارگاه‌های برنامه ریزی شده این تغییرات برنامه را به مدارس اطلاع می‌دهند. منبوشو هم چنین رهنمون‌های آموزش خود را منتشر می‌کند و این رهنمون‌ها را به شکل گسترده در دسترس قرار می‌دهد. سه سری توصیه وجود دارد، یک توصیه برای هر یک از مدارس ابتدایی، راهنمایی، و دبیرستان‌ها. هر یک از این سه سری توصیه آموزش در جلد

معمولی در هر کتاب فروشی مهم ژاپن در دسترس می‌باشد. هر کتابچه رهنمون‌های آموزشی در ۱۲۰ تا ۲۲۰ صفحه و با قسمت ۵ دلار همه جا وجود دارد. این رهنمون‌ها به نوبه خود توسط ناشران کتب درسی، مقامات آموزشی منطقه‌ای، مدارس، و معلمان جهت توسعه مطالب برنامه درسی مطابق با رهنمون‌های ملی مورد استفاده قرار می‌گیرند. اگر چه این سیستم مسئولیت زیادی را متوجه مقامات آموزشی **Prelecture** و شهری می‌کند، اما برای کودکان ژاپنی مناطق کاملاً جدا از هم غیر عادی نیست که در طول یک هفته معین موضوعات مشابهی را مطالعه کنند، و این بدلالی است که در بقیه این فصل روشن خواهند شد. بعد از انتشار رهنمون‌های آموزشی اصلاح شده، منبوشو یک سری کارگاه‌های را در سراسر کشور و برای نمایندگان بوردهای منطقه‌ای آموزشی و معلمان مدرسه برنامه ریزی می‌کند. این شرکت کنندگان، به نوبه خود، کارگاه‌هایی را برای دیگر معلمان منطقه مدرسه خود برگزار می‌کنند. چند تایی از این کارگاه‌ها هر ساله برای انتشار و اجرای این رهنمون‌ها برنامه ریزی می‌شوند. پس از اجرای رسمی رهنمون‌های آموزشی، کارگاه‌ها دیر به دیرتر و حدود سالی یکبار برگزار می‌شوند. منبوشو علیرغم قدرت‌های مدیریتی قابل توجه خود انطباق نزدیک با رهنمون‌های آموزشی ملی در سطح مدرسه را کنترل نمی‌کند. سیاست منبوشو به بوردهای محلی آموزشی و مدارس اجازه می‌دهد در رهنمون‌های آموزشی ملی اصلاحات و تغییراتی مناسب با سطوح محلی ایجاد کنند. با این حال، بحث‌های ما با مقالات رسمی منطقه‌ای بیانگر این مسئله هستند که بوردهای منطقه‌ای آموزش نوعاً تمایل دارند رهنمون‌های منبوشو را به شکل جدی و دقیق تعبیر کنند به مدارس نیز اجازه داده می‌شود برنامه‌های خود را تا جایی تدوین کنند که بر اساس رهنمون‌های آموزشی منبوشو باشند با اینهمه، از آنجا که وظیفه طرح ریزی برنامه آموزشی مدرسه تلاش قابل توجه معلمان را می‌طلبد، بیشتر مدارس برنامه‌ای را می‌پذیرند که توسط بوردهای آموزشی وابسته به شهرداری توسعه داده شده باشد. برای تسهیل اجرای به موقع برنامه آموزشی، رهنمون‌های آموزشی منبوشو محتوا، ترتیب مطلوب، و طول

زمان تدریس برای هر موضوع و تمامی کلاس‌ها را مشخص می‌سازد. موضوعات آموزشی برای هر موضوع درسی در طول هر سال تحصیلی فهرست می‌شود، اما توضیحاتی جزئی مطالب درسی ارائه نمی‌شوند. بعنوان مثال، در دوره آموزشی ریاضیات برای کلاس هشتم محاسبات جبری فرمول‌ها بعنوان موضوع اول و روش‌های آنالیزاطلاعات و تکرار توزیع‌ها بعنوان آخرین موضوع ارائه می‌شوند. رهنمون‌ها شامل توضیح فرمول‌هایی که باید حفظ شوند، یا سایر توضیحات صریح در مورد محتوا نیستند. بطور خلاصه، منوشو رهنمون‌های آموزشی ملی را برای دوره ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان تقریباً هر ۱۰ سال یکبار توسعه می‌دهد. رهنمون‌های آموزشی منتشر می‌شوند و به طور گسترده در دسترس قرار می‌گیرند. قبل و بعد از انتشار رهنمون‌ها، منوشو کارگاه‌هایی را در سراسر کشور ایجاد می‌کند تا رهنمون‌های آموزشی را در بوردهای منطقه‌ای آموزشی و معلمان مدرسه انتشار دهند. بوردهای آموزشی منطقه با وظیفه تفسیر رهنمون‌هایی آموزشی سرمایه‌گذاری می‌شوند و مطالب درس‌ای را که شایسته آن منطقه هستند توسعه می‌دهد به مدارس نیز مسئولیت داده می‌شود که برنامه‌ها را بر اساس رهنمون‌های آموزشی ملی گسترش دهند. مسئولان آموزش مورد مصاحبه ما تصویر کردند که مدارس و بوردهای آموزشی منطق‌های تمایل دارند جزئیات این رهنمون‌ها را دقیقاً دنبال کنند چون توسعه مطالب بطور جداگانه اتلاف وقت می‌باشد. منوشو به کمپانی‌های خصوصی اجازه می‌دهد در عوض چاپ کتاب‌های خود، کتبی را منتشر کنند که در منوشو و به منظور تطابق با برنامه آموزش و کیفیت ارائه، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. کتب درسی که از این روند بررسی مجدد جان سالم بدربرند، مورد تصویب قرار می‌گیرند. فقط کتاب‌های تصویبی منوشو می‌توانند جهت آموزش در مدارس دولتی مورد استفاده قرار گیرند. تعداد کتب تصویبی به سطح کلاس بستگی دارد. برای موضوعات اصلی مدارس ابتدایی ۶ کمپانی یا بیشتر ممکن است نشر این کتاب‌ها را به شکل سری انجام دهند. برای برخی موضوعات در سطوح بالا این تعداد کمتر است. انجمن تحقیقات و تصویب منوشو، که کتب درسی را تصویب

می‌کند، استادان دانشگاه و معلمان ابتدایی و متوسط را شامل می‌شود. این کارشناسان توسط وزارت آموزش و متخصصان ارشد برنامه آموزشی منبوشو منصوب می‌شوند. انجمن تصویب و تحقیق پیروی از استانداردهای آموزشی منبوشو را تضمین می‌کند هر عضو انجمن کتب درسی پیشنهادی را به طور جداگانه و قبل از نشست شورا مورد بررسی قرار می‌دهد. تأیید نهایی پس از دریافت پیشنهاد شورا بعهده وزیر منبوشو می‌باشد.

منبوشو کتب درسی دبیرستان‌ها را با سطوح (آسان، متوسط، و دشوار) تعیین می‌کند، اما برای ابتدایی و راهنمایی فقط یک سطح معین می‌شود. با این حال، منبوشو، برای هر موضوع و کلاس دوره ابتدایی و راهنمایی بیش از یک کتاب را مورد تأیید قرار می‌دهد مدارس می‌توانند کتب درسی خود را طوری انتخاب کنند که مورد تأیید منبوشو باشد. بعلاوه، منبوشو تدریس کامل کتب درسی توسط معلمان را اجباری نمی‌داند. به عقیده یک مقام مسئول آموزش در شهرناکا، ضروری نیست که تمام مطالب کتاب درسی پوشش داده شود. قرار نیست کلمه به کلمه دنبال شوند. ما می‌گوییم که شخص باید با «کتاب درسی بیاموزد» نه اینکه «کتاب درسی را آموزش دهد». رهنمون‌های آموزشی به صورت طرحی کلی هستند و جزئیات کتب درسی بسته به استفاده مسئولان از این خطوط کلی متغیر می‌باشند). کیوشیوشیدهیو) کمپانی‌هایی که کتب درسی را منتشر می‌کنند کاتالوگ‌های آموزگاران را نیز منتشر می‌کنند. استفاده از این کتب راهنما اجباری نیست. این همه کتب راهنمای آموزگار شامل توضیحاتی در مورد کتب درسی، مثل‌های خوب، و نکاتی در مورد آموزش می‌باشند. لبه عقیده یک آموزگار، «بعلائی هستند که فکر می‌کنند کتب راهنما ضروری نیستند» روشن نیست که آیا معلم ژاپنی معمولی از این منابع استفاده می‌کنند یا نه، اما امکانات ما نشان می‌دهند که این کتب بنگام برنامه ریزی دروس مورد استفاده اکثریت معلمان قرار می‌گیرند. دانش آموزان نیز برای تکمیل کتب درسی دریافتی خود از مدرسه، کتب راهنمای حل المسائل را که در مدرسه فروخته می‌شود، و کتب تمرین موجود در کتاب فروشی‌های محلی را مورد استفاده قرار می‌دهند. این کتب تمرین

حاوی مسائل مربوط به کتب درسی می‌باشند و برای ریاضی، علوم و زبان ژاپنی در دسترس هستند. کتب تمرین گرانتر از کتابچه‌های حل المسائل هستند، اما در میان والدین مدارس ابتدایی شهرت دارند. علاوه بر کتب درسی مورد تأیید منبوشو و دفترچه‌های راهنمای معلمان، معلمان ژاپنی هم چنین ممکن است برای اداره کلاس خود بر برنامه‌های آموزش متکی باشند. این طرح‌های آموزشی در برخی از کتب راهنمای معلمان گنجانده می‌شوند. معلمان این طرح‌های آموزشی را به منظور نشان دادن طرز کار کلاس‌هایی که برای آن‌ها برنامه‌های درسی کتبی همراه با جزئیات تدارک دیده‌اند، بسط می‌دهند. این طرح‌ها سپس در میان معلمانی توزیع می‌شود که این کلاس‌های نمایش را مشاهده می‌کنند طرح‌های آموزشی برای معلمان اطلاعات کارآوری در مورد راه‌های گوناگون تدریس دروس فراهم می‌آورند.

منبع :

www.iranculture.org